

BDW

BDW

De Vlaams-nationalist
die Belgisch premier werd
DE BIOGRAFIE

INHOUD

1	De koning is er gerust op, zijn entourage niet	7	15	Een verrassende premier en een ongelukkige minister	271
2	Vlaams-nationalisme met de paplepel	19	16	Een moeizame start en een hobbelig parcours	283
3	Het KVHV als leerschool	45	17	Een zeldzame politieke fout met grote gevolgen ...	293
4	In de oppositie tegen Schiltz en Anciaux	73	18	De Marrakeshgok draait verkeerd uit	311
5	Vechten om politiek te overleven	91	19	Het ‘verraad’ van Alexander De Croo	319
6	Een verstandshuwelijk houdt N-VA in leven	99	20	Alle hens aan dek om een nieuwe nederlaag te voorkomen	335
7	Feeststemming op een begrafenis	127	21	Doodverklaard door de pers, maar springlevend ...	345
8	De doorbraak naar het grote publiek	145	22	De clash tussen de Germaan en de Romaan	365
9	Triomfen, een veelbesproken short en groeipijnen	159	23	Quo vadis, Bart De Wever?	377
10	Het ene schandaal is het andere niet	181		Methodologie en dankwoord	397
11	Een filmtip die voor verwarring zorgt en een wereldrecord	203			
12	Van emo-eter tot marathonloper	219			
13	De strategie van Cicero en de flater van Janssens ...	243			
14	Een bocht, een kabouter en een zege	257			

3 februari 2025: een historisch maar ook vreemd moment. Een man die droomt van een onafhankelijke republiek Vlaanderen legt de eed af als premier van het koninkrijk België.

I.

De koning is er gerust op, zijn entourage niet

Een historische eedaflegging

‘In haar streven naar een beter bestuur en meer democratie kiest de Nieuw-Vlaamse Alliantie logischerwijs voor de onafhankelijke republiek Vlaanderen.’

Aldus het eerste artikel van de statuten van N-VA, de partij van de Vlaams-nationalist Bart De Wever.

Toch staat diezelfde De Wever op 3 februari 2025 om 9 uur in de ochtend in het paleis in Brussel voor koning Filip om de eed af te leggen als premier. De voorzitter van de partij die België en de monarchie wil afschaffen om ze te vervangen door een Vlaamse republiek moet het land en zijn koning redden. *Only in Belgium.*

Wat moet er op dat bizarre maar ook historische moment – voor het eerst werd een Vlaams-nationalist Belgisch premier – door beider hoofden zijn gegaan?

Bart De Wever is de zoon van een man die een leven lang een diepe haat tegenover België heeft gekoesterd. ‘Dat land heeft hij altijd als een vijandige entiteit beschouwd,’ zei de kersverse premier daar ooit over. Rik De Wevers vader Léon had na de

oorlog een tijdje in de gevangenis gezeten wegens lidmaatschap van een Vlaamsgezinde collaboratiepartij. De gevolgen daarvan waren verstrekkend: na zijn vrijlating mocht de grootvader van Bart De Wever zijn oude job als onderwijzer niet heropnemen en was hij verplicht om te gaan leuren. Rik De Wever, bovengemiddeld intelligent, kon daardoor niet gaan studeren: daar was geen geld voor. Hij vond dat de staat België zijn vader en hem buitensporig gestraft had. En die rekening moest vereffend worden. Voor Rik De Wever was het zeer duidelijk: het land België moest verdwijnen.

Zoon Bart heeft zijn Vlaams-nationalisme dus niet van vreemden. Net als zijn afkeer voor het koningshuis als instituut. Hij noemt het een ‘vermolmd poppenkast’ die definitief naar de geschiedenisboeken moet worden verwezen.

Maar ook over de man die op die 3de februari 2025 tegenover hem staat, koning Filip, deed De Wever in het verleden behoorlijk cassante uitspraken. Een kleine, verre van exhaustieve greep uit het archief.

In 2004, toen Filip nog kroonprins was: ‘Hij mist de capaciteiten om koning te worden. Hij heeft die nooit gehad en zal ze ondanks de vele jaren opleiding ook nooit hebben.’

In 2006: ‘Helaas is deze prins niet bedeed met veel talenten.’

In 2008: ‘Als Filip zijn vader opvolgt en koning wil spelen met politieke voorkeuren, dan wordt het een ramp, dan zal het snel gedaan zijn.’

In 2010: ‘Geef me Elio Di Rupo als premier en Filip als koning en na enkele jaren is het vanzelf gedaan met België.’

In 2011 werd Di Rupo premier en in 2013 Filip koning. Maar België bestaat nog. Twaalf jaar na Filips eedaflegging, op deze maandagochtend waarbij de buitentemperatuur met het nulpunt flirt, staat De Wever oog in oog met de man die zijn vader Albert II is opgevolgd en dat volgens vriend en vijand naar behoren – of in ieder geval beter dan verwacht – doet.

De Wever zal op dit belangrijke moment ongetwijfeld aan zijn vader gedacht hebben. Wat zou hij hiervan gevonden hebben? Wat zou hij gevoeld hebben? Trots, omdat zijn zoon als jongste kind van een spoorwegarbeider en een winkeluitbaatster het tot premier geschopt heeft? Of toch afschuw, voor alles waar het Paleis en de koning voor staan? De Wever kan het hem niet vragen: Henri – Rik – De Wever stierf in 1996, op amper 62-jarige leeftijd. Zijn zoon noemt dat nog steeds het fundamentele gemis in zijn leven. Al denkt hij wel het antwoord op de vraag te weten: ‘Ik vermoed dat hij ontzettend trots geweest zou zijn dat zijn jongste zoon nu de voorman van zijn eigen politieke familie is.’ Al beseft De Wever ook dat de hele situatie voor zijn vader ‘op zijn minst ambigu zou zijn geweest’. Om eraan toe te voegen: ‘Maar ik voel die ambiguïteit uiteraard ook.’

Ook Filip, zevende koning der Belgen, zal op die 3de februari 2025 aan zijn *vaders* gedacht hebben. Meervoud. Enerzijds aan zijn biologische vader Albert, zijn voorganger die het tegen alle verwachtingen in in 1993 overnam van zijn plots overleden broer Boudewijn, en dat pas na lang aandringen van de regering en van koningin Fabiola. Anderzijds aan zijn “adoptievader”, de man die hem eigenlijk als zijn zoon beschouwde en tijdens zijn jeugd meer aanwezig was in zijn leven dan zijn echte vader: Boudewijn, de vijfde koning der Belgen. Diens afkeer van de Vlaams-nationalisten van de Volksunie (VU) – de voorloper van De Wevers N-VA – was legendarisch. Zo stelde

Boudewijn in 1977 zijn veto tegen Frans Baert, een van de stichters van de Volksunie, als minister van Justitie. Baerts standpunt over amnestie voor mensen zoals grootvader De Wever stond hem namelijk niet aan. Vandaag de dag is het ondenkbaar, maar de Volksunie en premier Leo Tindemans plooiden: de christendemocraat Renaat Van Elslande kreeg de belangrijke post. De VU moest zich tevredenstellen met de ministers van Wetenschapsbeleid en Buitenlandse Handel.

De ironie van het feit dat hij de eed aflegt bij de “adoptiezoon” van deze rabiate nationalistenhater zal de historicus De Wever op 3 februari 2025 niet ontgaan zijn.

Een Vlaams-nationalist die Belgisch premier wordt? Voor sommige stamboekflaminganten binnen N-VA, zoals Jan Peumans, is dat meer dan een brug te ver. Maar Peumans en co vormen intussen een te verwaarlozen minderheid binnen de partij, die geëvolueerd is van een clubje romantische Vlaams-nationalisten naar een machtspartij die, zoals ze het zelf formuleert, ‘het Belgische fort wil bezetten’. Toen De Wever in 2024 de federale verkiezingen won en op het overwinningfeest arriveerde, scandeerden de N-VA-militanten ‘Bartje premier!’ Dat was twintig jaar geleden compleet ondenkbaar geweest.

Dat zegt ook politicoloog Dave Sinardet, kernredacteur van de *Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*, waarvoor hij onder meer het artikel over De Wever schreef. ‘Zoals het historisch was dat Paul-Henri Spaak in 1938 de eerste socialistische premier van België werd, zo is het historisch dat Bart De Wever de eerste Vlaams-nationalistische premier van het land is,’ aldus de Antwerpse professor. ‘Dat is zelfs historischer voor het Vlaams-nationalisme dan voor het land. In 2004 werd Bart De Wever voorzitter van een kleine, radicale, separatistische partij.

Wie had gedacht dat diezelfde man twintig jaar later het land dat hij wilde opdoeken zou gaan leiden? Hijzelf zeker niet. En als dat toen op tafel had gelegen, dan had een grote meerderheid van de leden njet gezegd. Zo wilde het de traditie van toen bijna honderd jaar partijpolitiek Vlaams-nationalisme. Er leefde bij Vlaams-nationalisten altijd een sterke aversie tegen Belgische machtsdeelname. Dat mocht alleen als er grote stappen naar Vlaamse autonomie werden gezet. Uitgerekend de partij die voorheen weigerde in te stemmen met communautaire akkoorden levert nu de premier, bij uitstek het symbool van de natie-staat België.’

Maar: het is niet verkeerd van beleid te veranderen als de omstandigheden veranderd zijn. Die wijsheid van de Romeinse filosoof Seneca is De Wever, als geschiedkundige met een passie voor het oude Rome, niet onbekend. De wereld is veranderd. De Europeanen, en dus ook de Vlamingen en de Belgen, staan voor grote uitdagingen. Een nieuwe wereldorde, oorlog in Europa, de klimaatverandering, economische disruptie... Vlaamse onafhankelijkheid of ingrijpende communautaire hervormingen staan al een tijdje niet meer bovenaan zijn prioriteitenlijst.

‘De ambitie om nog premier te willen worden van België snap ik echt niet,’ beweerde De Wever in 2009. ‘Daar valt nu echt eens niets meer te halen. Noch als politicus, noch als partij.’ Zestien jaar later is hij van mening veranderd. Ondanks uitstekende verkiezingsresultaten moest De Wever knarsetandend toekijken hoe hij buiten de regeringen van Di Rupo (2011-2014) en Alexander De Croo (2020-2025) werd gehouden. En is hij zich bewust geworden van het belang van het Belgische beleidsniveau en van het premierschap. Daar liggen de sleutels voor verandering en voor een beleid dat volgens hem de Vlaamse belangen dient.

Toen hij toch aan zet kwam, in 2014, en N-VA toetrad tot de federale regering, eindigde dat vier jaar later in het echec van de regering-Michel. Zijn electorale triomfen hebben politiek te weinig opgeleverd, beseft De Wever in 2025. Het moet nu anders. Hij als premier en dus bewaker van het regeerakkoord aan het stuur van een centrumrechtse coalitie is het beste recept voor een beleid waarbij Vlaanderen zijn lot grotendeels in eigen handen kan nemen en de grote uitdagingen waarvoor het staat kan aangaan. Het feit dat dit gebeurt binnen een Belgische structuur is geen probleem, zo luidt het. Het artikel over de onafhankelijkheid van Vlaanderen staat enkel nog pro forma in de partijstatuten, geven verschillende N-VA-kopstukken – weliswaar off the record – toe. En ze verwijzen daarbij maar al te graag naar de statuten van de Waalse Parti Socialiste (PS). In het eerste artikel daarvan staat dat die partij ‘op het terrein de klassenstrijd zal organiseren, met als doel de macht te veroveren om de emancipatie van de werknemers te realiseren’. Negentiende-eeuwse retoriek die om symbolische redenen in de statuten blijft staan.

‘Dat artikel in de PS-statuten doet nog denken aan het radicale charter van Quaregnon,’ zegt politicoloog Bart Maddens. Dat charter vormde in 1894, toen arbeiders voor het eerst mochten gaan stemmen, de basis van het programma van de socialistische Belgische Werkliedenpartij. ‘Tot 1978 was het charter in theorie het ideologische fundament van de socialistische partij, maar het had op den duur geen enkele praktische betekenis meer,’ zegt Maddens. ‘En bij N-VA evolueert het ook in die richting. Ik verwacht wel dat men dat artikel één gewoon in de statuten zal laten staan om geen slapende honden wakker te maken. Maar het is iets puur symbolisch geworden.’

‘Partijen evolueren,’ klinkt het bij enkele top-N-VA’ers. ‘Als we een Vlaams beleid kunnen voeren in België, hoeft het land niet te verdwijnen.’

Dat hoort het koningshuis graag. Filips vader Albert II verkondigde tijdens zijn regeerperiode aan intimi dat hij geen schrik had van De Wever als mogelijke premier, ook al was hij daar absoluut geen voorstander van. ‘Maar als het gebeurt, zal het Belgische systeem hem opslorpen,’ was de zesde koning der Belgen zeker. ‘Als hij premier wordt, zal hij veranderen. Zo is het altijd geweest en zal het altijd gaan.’

Koning Filip denkt er hetzelfde over. Hij ziet in De Wever geen gevaar voor het voortbestaan van het land. Meer nog: de vorst heeft veel sympathie voor de N-VA’er. Al waren zijn eerste contacten met De Wever allesbehalve hartelijk. Filip was niet vergeten wat De Wever over hem gezegd had in de loop der jaren, aldus iemand die dicht bij de koning staat. ‘Dat was blijven hangen,’ aldus de hooggeplaatste bron. ‘Filip is een fier man.’

Maar Filip is ook iemand die oprechte bewondering kan hebben voor intelligentie. Hij is onder de indruk van De Wevers eruditie. Daarnaast apprecieert hij – o ironie, voor iemand die zijn functie aan zijn geboorte te danken heeft – dat De Wever als arbeiderszoon een selfmade man is. En er is het besef en de dankbaarheid dat De Wever Filips absolute nachtmerrie – een klinkende overwinning van Vlaams Belang – in 2024 heeft voorkomen.

Het contact tussen de koning en de premier verloopt intussen prima. Dat de vorst net als De Wever een passie heeft voor de Griekse en Romeinse oudheid helpt daarbij. Net als het feit dat

ze kinderen van dezelfde leeftijd hebben. En dat De Wever geen pittige uitspraken over het koningshuis meer doet.

In 2024: ‘Ik vind dat koning Filip op een uiterst correcte manier zijn rol speelt, bedachtzaam en plichtsbewust. Hij is er beducht voor om geen fouten te maken. Die maakt hij ook niet.’

Een buitenlands staatshoofd – zijn naam mogen we van de bron niet prijsgeven – is er echter minder gerust op dan Filip. Begin 2025 waarschuwde hij de koning voor De Wever. Een separatist die Belgisch premier zou worden? Dat kon het buitenlandse staatshoofd met de beste wil van de wereld niet begrijpen. Vreesde Filip dan niet voor het einde van het land? Voor het einde van de monarchie? Een Schotse nationalist wordt toch ook geen premier van het Verenigd Koninkrijk?

Ook Filips entourage maakt zich zorgen. Niet zozeer over het voortbestaan van het land, maar wel over de dotaties. Men is niet vergeten hoe premier Di Rupo en vicepremier Alexander De Croo destijds ‘in de portemonnee van Albert hebben gezeten’, luidt het in Laken. Men vreest een gelijkaardig scenario met De Wever. En Filips entourage heeft ook nog een andere bezorgdheid. Al meerdere malen hebben mensen in zijn directe omgeving Filip gewaarschuwd voor het gevaar dat de Vlaams-nationalist en republikein De Wever zal proberen het koningschap te reduceren tot een puur ceremoniële functie. De vorst zou dan bijvoorbeeld geen rol meer spelen bij de regeringsformatie, iets waar De Wever zich in het verleden al vaak druk over heeft gemaakt. Zo beweert hij dat Albert II aan de christendemocratische CD&V kort na de verkiezingen van 2007 heeft gevraagd om haar toenmalige kartelpartner N-VA te laten vallen. Iets wat de betrokken CD&V’ers overigens ontkennen. Maar De Wever heeft al te vaak het gevoel gehad dat het Paleis

hem in het verleden een pad in de korf heeft gezet, ook bij de moeizame regeringsonderhandelingen van 2010-2011, toen het op een gegeven moment weigerde hem tot informateur aan te stellen. Het is een publiek geheim dat Alberts kabinetschef, Jacques van Ypersele de Strihou, een diepe aversie tegen de N-VA-voorzitter koesterde.

‘Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk. Je jure fidélité au Roi, obéissance à la Constitution et aux lois du Peuple belge. Ich schwöre Treue dem König, Gehorsam der Verfassung und den Gesetzen des belgischen Volkes.’

Nadat De Wever die eed in de drie landstalen heeft afgelegd, is hij officieel premier. De eerste in zeer lange tijd die die drie talen zo goed beheerst.

Zonder al te veel emotie, zelfs eerder bedrukt, wandelt hij naar de rij waar zijn ministers klaarstaan om hun eed af te leggen. Tot de ceremoniemeester hem erop wijst dat hij naast de koning moet plaatsnemen. Pas dan kan er een zuinig lachje af. Als vervolgens de Franstalige liberaal David Clarinval na zijn eedaflegging als minister van Werk en Economie naast de koning en De Wever plaatsneemt en de ceremoniemeester opnieuw moet ingrijpen – de ministers moeten in tegenstelling tot de eerste minister na hun eed opnieuw in de rij – ontdooit de kersverse premier. Voor eventjes toch. Want bij de traditionele groepsfoto van wat nu de regering-De Wever is, staat hij er volgens

groepsfoto-experts – die bestaan en worden zelfs opgevoerd in sommige media – weer ‘houterig’ bij.

Houterig of niet: hier staat een man die een enorme transformatie heeft ondergaan. Van uitgesproken separatist tot Belgisch premier. Van scherpshijper tot pragmaticus. Van dwarsligger tot staatsman. Van Caesar tot Augustus. Zelfs fysiek: van zwaarlijvige emo-eter tot fitte marathonloper.

Dit is het verhaal van die transformaties. Door zijn ogen, die van mensen die dicht bij hem staan of stonden, en mensen die zijn pad kruisten op cruciale momenten.

Dit is het verhaal van een man die – in tegenstelling tot zijn publieke imago – veel twijfelt en aarzelt. Die tegenover “zijn” mensen zeer loyaal is, behalve als ze zijn partij in gevaar brengen. Die zeer wendbaar en bijzonder competitief is. Die in zijn naaste omgeving vaak tot in het extreme conflictvermijdend is, maar op het hoogste politieke niveau bikkelhard kan zijn. En die, net als zijn illustere voorganger Paul Vanden Boeynants (alias VDB), genoeg heeft aan zijn initialen om te weten over wie men het heeft.

BDW.

De Vlaams-nationalist die Belgisch premier werd.

2.

Vlaams-nationalisme met de paplepel

De jeugd

De zeventienjarige Bart De Wever (rechts) trok in 1988 met zijn boezemvriend en klasgenoot Erik Philibert naar Moskou.

Bart Albert Liliane De Wever wordt op 21 december 1970 geboren in wat hij zelf omschrijft als een ‘traditioneel katholiek Vlaamsgezind middenklassegezin’. Vader Rik werkt als spoorwegaarbeider: als wagenschouwer controleert hij treinstellen op defecten. Moeder Irene Torfs baat een krantenwinkel uit. Het koppel heeft elkaar leren kennen toen Rik in een vorige job bestellingen aan huis bracht voor de Berchemse supermarkt De Gruyter. Irene werkte daar als boekhoudster. Twee jaar later, Irene is 20 en Rik 25, trouwen ze. Ze krijgen drie kinderen.

Het gezin, met ook de elf jaar oudere broer Bruno – vernoemd naar Bruno de Winter, de oprichter van het Vlaamsgezinde weekblad *’t Pallieterke* – en de drie jaar oudere zus Karina, leeft in Kontich en komt er niets tekort, al herinnert De Wever zich wel enkele ruzies tussen zijn ouders over ‘centen die er niet waren’.

‘We waren geen gezin dat elk jaar naar het buitenland op vakantie ging,’ vertelt hij. Hij herinnert zich maar twee reizen: twee keer met de auto naar Zuid-Tirol. ‘Jaarlijkse buitenlandse vakanties zaten er gewoon niet in.’

Dat is an sich ook niet nodig: de jonge De Wever groeit namelijk op in de wijk Kontich-Kazerne. Zoals de naam al suggereert, werd die wijk gebouwd rond een voormalige legerkazerne. Ideaal speelterrein dus voor de kinderen uit de buurt. Bart De Wever bouwt er met zijn vriendjes kampen, fietst in de velden of speelt in de spoorwegberm van de lijn Antwerpen-Mechelen, die de wijk begrenst.

Kontich-Kazerne is een relatief jonge wijk met dito gezinnen. Speelkameraadjes genoeg, dus. Die vindt de jongste van de De Wevers niet in zijn eigen gezin. Het leeftijdsverschil met zijn broer is te groot. 'Hij was niet zo'n aanwezige factor in mijn leven. Toen ik acht was, ging hij op kot in Gent. Ik kan me niet herinneren dat wij ooit samen dingen hebben gedaan.' Met zijn drie jaar oudere zus heeft de jonge Bart De Wever vaak vlam-mende ruzies. 'Een typische broer-zusrelatie,' noemt hij het later. Waarbij de kleinste van het gezin vindingrijk blijkt. Zo mogen de kinderen van moeder Irene kiezen wat ze eten op hun verjaardag. Bart De Wever opteert dan bewust niet voor zijn lievelingseten – biefstuk friet – maar voor spruitjes. De reden: zijn zus lust dat niet. Ook met haar is er geen innige band. 'Met mijn zus ging ik af en toe eens naar de film of zo, maar zij was een meisje en ik een jongen. Bovendien was ze drie jaar ouder: dat is veel voor een kind, zeker omdat meisjes sowieso sneller rijp zijn.'

De eerste film die Karina en haar jongere broer samen zien, in 1977 in cinema Berchem Palace, is *Star Wars: A New Hope*. De Wever zal een levenslange fan blijven van de scifi-films en zich later geregeld identificeren met het personage Darth Vader. Net als hij een misbegrepen figuur, vindt hij.

Vader Rik is er niet bij in de bioscoop. Hij is een afwezige vader. Als hij niet aan het werk is, houdt hij zich bezig met zijn grote

passie en roeping: het uitdragen van het Vlaams-nationalistische gedachtegoed. Rik De Wever is lid van tal van verenigingen en trekt er zowat elke avond op uit om vrijwilligerswerk te doen. 'Engagement was zijn leven,' aldus Bart De Wever. 'Hij was bijna elke avond weg. Hij was niet veel met ons bezig, behalve aan tafel. Dat zat gewoon niet in hem. Hij was niet het soort vader dat met zijn kinderen ravot of ze verhaaltjes voorleest.'

Het is dan ook moeder Irene die thuis de plak zwaait. Een bezorgde moederkloek, zo omschrijft De Wever haar. Maar ook een moeder die streng kan zijn. In tegenstelling tot vader Rik, wiens motto vooral is: laat maar passeren. Als hij toch eens zijn stem verheft, is dat op uitdrukkelijke vraag van zijn echtgenote.

Bart De Wevers vader is volledig gericht op het geestesleven. Aan tafel wordt duchtig over politieke kwesties gediscussieerd, waarbij Bruno De Wever zich niet onbetuigd laat. Diens broer luistert aandachtig mee en wordt zo op jonge leeftijd al getraind in het debatteren. 'Normale discussies eindigden dikwijls in hoogoplopende ruzies,' zal Bart De Wever daar later over zeggen in *Humo*. 'Zo gaat het overal, zeker? Alleen ruziën ze in andere gezinnen over de vraag wat de beste voetbalploeg is. Meestal botste het tussen mijn vader en mijn broer omdat ze het totaal oneens waren over de Vlaamse zaak. Mijn vader klampte zich vast aan de romantiek van dat Vlaamse verleden, terwijl mijn broer, als wetenschapper, vastgeroeste visies ter discussie stelde. Dat raakte mijn vader in zijn fundamenten. Dat was erg pijnlijk voor hem. Ik zat daar als de benjamin tussen, maar daarom hield ik mijn mond nog niet. Soms koos ik partij voor mijn vader, en soms voor mijn broer – ik joeg ze afwisselend op stang. Soms veranderde ik tijdens een discussie zelfs een paar keer van kamp, kwestie van de spanning erin te houden.'

Maar het is niet omdat Rik De Wever stellige overtuigingen heeft dat hij niet openstaat voor andere meningen. ‘Mijn vader was een fantastische mens met een open geest,’ aldus Bruno De Wever. ‘Hij vond het geweldig om te discussiëren met mijn linkse vrienden van Amada (de voorloper van de communistische PVDA, TDS) die ik als jonge gast mee naar huis nam. We hebben thuis ontzettend veel over politiek gepraat. Politiek was het enige wat telde.’

De welbespraaktheid, de interesse in de politiek en de humor heeft Bart De Wever van zijn vader. Maar zijn karakter heeft hij naar eigen zeggen van zijn moeder. ‘Mijn vader was impulsief en avontuurlijk; mijn moeder en ik zijn veel meer berekend. Wij bekijken de dingen nogal afstandelijk. Rationeel. Onze pa vloog overal op, zonder nadenken. Eén brok emotie was hij. Ik houd mijn zaken goed op orde. Mijn vader was niet geïnteresseerd in organisatie, en hij kon ook niet met geld omgaan. Wij hadden niet veel geld, maar wat er was hield mijn moeder zorgvuldig in het oog, anders gaf mijn vader het allemaal uit.’

Ook meegekregen van zijn vader: de liefde voor geschiedenis. Als hij in het vierde leerjaar van de Kontichse Sint-Montfortschool een spreekbeurt moet houden, praat hij gepassioneerd over zijn verzameling Romeinse munten die hij van zijn vader heeft gekregen. Opgegraven tijdens de bouw van hun huis, beweert Rik De Wever. Juf Lieve De Backer herinnert zich de spreekbeurt nog: ‘Hij was heel streng. Alle andere kinderen wilden die munten ook vasthouden, maar ze mochten enkel vanop afstand kijken.’

Verder herinnert ze zich de kleine De Wever vooral als slim en gewiekst. ‘Zo had ik hem eens aan de oren getrokken. De dag nadien kwam hij terug met een dikke laag zalf op zijn oor,

omdat ik dat zagezegd had gescheurd. Het heeft wel gewerkt. Daarna heb ik nooit nog iemand aan de oren getrokken.’

Wanneer Bart De Wever bijna tien is, in 1980, verhuist het gezin naar Mortsel. De jonge De Wever ontgroeit het buitenspielen. Hij heeft nieuwe hobby's ontdekt: schaken en geschiedenis. Vooral de Romeinse tijd intrigeert hem, een fascinatie die hem zijn hele leven zal begeleiden. Hij verslindt boeken over Julius Caesar, die hij het idool van zijn jeugd noemt. De daadkracht van de Romein fascineert hem. Daarnaast verslindt hij strips. Die kan hij vaak gratis lezen omdat ze in de rekken van het krantenwinkeltje van zijn moeder liggen. *Suske en Wiske, Nero, De Rode Ridder, Lucky Luke...* Alles wat hij kan vinden, behalve *Asterix*. ‘Ik kon niet verdragen dat het krachtige Romeinse Rijk belachelijk werd gemaakt door een handvol achtergestelde, contraire barbaren.’ Een ietwat afwijkende mening voor een twaalfjarige.

School loopt hij in het naburige Edegem, in het Onze-Lieve-Vrouw-van-Lourdescollege: een strenge, katholieke school met tal van priesters als leraars en zonder meisjes in de klassen. Toen het gezin nog in Kontich woonde, ging hij naar het kleine Sint-Montfort. Nu zit hij plots op een zeer grote school. En op die school voelt De Wever zich een vreemde eend in de bijt. Als zijn klasgenoten het maandagochtend op de speelplaats hebben over de voetbalwedstrijden van dat weekend hoort hij het in Keulen (of in zijn geval eerder Rome) donderen. Voetbal en andere sporten interesseren hem geen zier. Hij heeft ook geen enkel sportief talent, behalve voor krachtbal. Als er in de les Lichamelijke Opvoeding (LO) gevoetbald wordt en er dienen twee ploegen samengesteld te worden, kiezen zijn klasgenoten nooit voor hem. Hij blijft als allerlaatste over en krijgt dan te horen dat hij maar in de goal moet gaan staan. ‘Een populaire

jongen was ik zeker niet,' zegt De Wever daarover. 'Er waren geen kinderen die mijn fascinatie voor Julius Caesar deelden, laat staan daar iets mee wilden doen. Daardoor kreeg ik voor het eerst de stempel "anders dan anderen". Ik had enkele vrienden en dat was genoeg voor mij. Maar ik was dus niet populair. Tegenwoordig zouden ze zeggen dat ik buiten de groep viel.'

Een van die "enkele vrienden" is Erik Philibert. Ze zitten in 1982 samen in de eerste Latijnse. 'Er was meteen een klik tussen ons. We zochten elkaar altijd op op de speelplaats,' vertelt Philibert. 'Net als hij had ik meer interesse in maatschappelijke thema's dan pakweg in voetbal. In die eerste jaren was Bart wel een vrij stil iemand, zeker geen haantje-de-voorst. Pas later is hij op dat vlak opengebloeid. Maar wat hij wel van in het begin had: een grote intelligentie.'

Het duurt niet lang of De Wever krijgt de bijnaam "de filosoof". Een rol die hij na verloop van tijd omarmt. Hij zet zich bewust af van zijn medeleerlingen. Als zowat heel België tegen de komst van kernwapens is, houdt hij een pleidooi voor en plakt hij een sticker op zijn boekentas met de tekst 'Liever een raket in mijn tuin dan een Rus in mijn keuken'. Als intellectueel Vlaanderen zijn neus ophaalt voor de Amerikaanse president Ronald Reagan, prijst hij hem. Zijn devies wordt: ik werk op de zenuwen, dus ik besta. Philibert: 'Mensen uitdagen, dat ging hem goed af.' De Wever: 'Ik vond niets plezieriger dan een standpunt te verdedigen waar ik en ik alleen achter stond. Ik kon dat ook: ik had de argumenten en ik was heel verbaal. En het liefst ging ik in discussie met leraars die zichzelf links en progressief noemden.'

Ondanks dat de jonge De Wever een boekenwurm is, overduidelijk intelligent is en ook nog eens een getalenteerde schaker

blijkt, verloopt de overgang van het lager naar het middelbaar onderwijs niet gemakkelijk. In de eerste twee jaren zijn lage punten zijn deel. Maar vanaf het derde jaar Latijn-Grieks vindt hij zijn draai en worden de rapporten beter. Een gelijkaardig scenario zal zich overigens herhalen wanneer De Wever het middelbaar voor de universiteit inwisselt. Ook dan heeft hij even tijd nodig om zijn draai te vinden.

Wiskunde en wetenschappen zijn niet meteen zijn favoriete vakken. 'Hij deed dat gewoon niet graag,' aldus Philibert. Al haalt hij in het vijfde middelbaar wel het maximum voor wiskunde. 'Omdat hij er toen moeite voor had gedaan. Dat typeert hem: hij kan zich moeilijk neerleggen bij de gedachte dat een ander beter is dan hij. Dan doet hij alle moeite van de wereld om die ander te overtreffen.'

Waar in hij wel van in het begin excelleert, is geschiedenis en spreekbeurten geven. 'Als Bart het woord nam, bleef je luisteren,' zegt toenmalig klasgenoot Mark Verwulgen. 'Als een andere leerling een spreekbeurt over geschiedenis gaf, wist Bart meestal meer over dat onderwerp dan die leerling zelf,' vult een andere oud-klasgenoot, Luk Celen, aan.

De Wevers klastitularis in het vijfde jaar Latijn-Grieks is Guido Halsberghe. Hij zegt: 'Zelfs als leraar moest je heel zeker van je stuk zijn voor je iets over geschiedenis zei. Soms leek het alsof hij met zijn gedachten elders zat, maar als je zijn terrein betrad, was hij meteen wakker. Je moest als leraar stevig in je schoenen staan om de discussie met hem aan te gaan.' Die andere oud-leraar waar Bart De Wever vandaag met veel plezier en dankbaarheid aan terugdenkt, Albert Mens, zegt: 'De leraar geschiedenis werd altijd zenuwachtig wanneer De Wever zijn vinger opstak.'

‘Ik wist zeker dat hij later prof zou worden, of academisch onderzoeker,’ zegt Halsberghe. ‘Een politicus zag ik er niet in.’

Nochtans doet de jonge De Wever op de middelbare school zijn eerste politieke ervaringen op. ‘Ik was meestal degene die naar de directeur moest gaan om het uit te leggen wanneer de klas collectief in de rats zat. Bijvoorbeeld omdat we het bij de viering van de laatste honderd dagen te fel hadden uitgehangen.’

Dat is een understatement: zijn medeleerlingen hebben de prefectuur van de school onder water gezet. De Wever, die zich slim afzijdig heeft gehouden, moet gaan onderhandelen met de directeur. Er hangt de klas een collectieve strafstudie boven het hoofd, en enkelen riskeren zelfs een schorsing. Met zijn oratorisch talent en zijn strategisch vernuft – de directeur is niet ongevoelig voor vleierij – slaagt hij erin om de situatie te ontmijnen.

Met het schaken stopt hij in die tijd abrupt, ondanks dat hij een hoog niveau haalt en tot in de eindronde van het Belgisch kampioenschap is geraakt. Maar hij verliest zijn interesse wanneer hij merkt dat enkele leeftijdsgenoten meer talent hebben dan hij. Het competitieve dat hem later zo zal kenmerken zit er van jongs af aan in. Het doorbijten niet.

Risk is een ander spel waarin de jonge De Wever uitblinkt. Het is een strategisch bordspel dat draait om het veroveren van grondgebied. Hij speelt het met zijn schoolvrienden Mark Verwulgen en Johan Stoelen. Maar omdat hij altijd wint, neemt hun enthousiasme om te spelen af. De Wever sluit een van zijn eerste compromissen: als Mark en Johan Risk blijven spelen, gaat hij met hen fietsen. Mark en Johan zijn flandriens in het diepst van hun gedachten. De Wever – die van thuis uit heeft

meegekregen dat sport tijdverlies is – fietst voortaan elke zaterdag het Abraham Hanspad af, een tocht van zo’n 40 kilometer die het trio onder meer in Rumst en Lint doet passeren. ‘Voor het eerst in mijn leven deed ik aan sport,’ blikst De Wever terug. ‘Wat dan weer typisch was voor mij: als ik dat dan toch moest doen, wilde ik ook niet onderdoen. Aanvankelijk reed ik met een gewone fiets, maar ik was de eerste van die mannen die een professionele koersfiets kocht.’

Het gaat om een fiets die een klant van de winkel van zijn moeder voor hem maakt. Hij betaalt er 7000 frank (zo’n 175 euro) voor. Jaren later zal hij de fiets aan dezelfde prijs doorverkopen. Een uitstekende deal.

Risk spelen, fietsen en pingpongen: zo brengen De Wever en zijn vrienden hun zomervakanties door. Als hij alleen is, verslindt hij boeken over het oude Rome. Of houdt hij zich bezig met zijn muntenverzameling. Meisjes nemen geen belangrijke plaats in in De Wevers tienerjaren. Op dat vlak zal hij pas aan de universiteit openbloeien.

Als De Wever vanaf zijn zestiende naar fuiven gaat, is het hem dan ook meer om het bier dan om het schone geslacht te doen. In jeugdhuis Het Kruispunt in Edegem laat de jonge De Wever zich de pinten smaken. In de kelder worden ook straffere bieren geserveerd. De Wever waagt zich geregeld aan een Duvel, terwijl een verdieping hoger de iets meer zelfzekere jongens een lief opscharrelen op de dansvloer. Zijn vriend Erik Philibert is er meestal bij, in de kelder van Het Kruispunt. ‘We praatten over meisjes, er was interesse,’ vertelt hij. ‘Maar hij nam nooit het initiatief. Hij wist niet hoe hij hen moest aanspreken. We zaten op een jongensschool hé. We waren niet gewend om met meisjes om te gaan.’

‘Meisjes waren wezens van een andere planeet: af en toe kwamen ze giechelend voorbijgefietst, maar verder vertoonden ze zich niet,’ blikt De Wever terug. ‘Het heeft lang geduurd voor ik echt met meisjes in contact kwam.’

‘De meisjes zaten ietsje verder op een school,’ zegt Philibert. ‘Een paar keer per jaar hadden ze wat toen “filmforum” genoemd werd: dan mochten ze naar een educatief verantwoorde film gaan kijken. Dat gebeurde bij ons op het college, in de polyvalente zaal. Wel, dan vormden onze leraars echt een haag op de speelplaats opdat de meisjes naar die zaal konden gaan zonder met ons in contact te komen. Zelfs als de schooldag afgelopen was en we in de buurt van de school met een meisje praatten, kwamen onze leerkrachten tussen. Dat mocht niet.’

Een vrolijke tiener is Bart De Wever niet. Hij heeft de neiging om zich veel zorgen te maken. Of zoals zijn vader het uitdrukt: ‘Je bent oud geboren, Bart.’ De Wever zelf zegt daarover: ‘Ik heb niet het talent om onbezorgd en gelukkig te zijn. Ik ben jaloers op mensen die dat kunnen, maar het is me niet gegeven. Het is een speling van het genetische lot. Een karakter kies je niet, je wordt daarmee geboren.’

Zijn ouders vinden dat niet zo erg: zowel broer Bruno als zus Karina waren rebellen als tieners. Karina had een punkperiode, inclusief softdrugs en van huis weglopen, en Bruno was een hippie. Hij had haar tot aan zijn schouders. ‘Mijn vader lachte me daarmee uit,’ aldus Bruno De Wever, ‘in zijn kenmerkende cynische stijl. Maar het kwam niet in hem op om me

te verbieden een oorbel en een sleutel in mijn oor te dragen. Ik liep erbij als een bohemer en hij accepteerde dat.’

Toen Bart De Wever nog op de lagere school zat, trok Bruno geregeld naar het buitenland. Wanneer hij daar collega-hippies tegenkwam, zei hij hen dat ze altijd welkom waren bij hem thuis in Kontich als ze een overnachtingsplek zochten op reis. Gevolg: soms stonden er onaangekondigd vreemde vogels voor de ouderlijke woning. Rik De Wever vond daar echter absoluut geen graten in: hij liet ze allemaal binnen. ‘Typisch mijn vader: de gastvrijheid in persoon,’ aldus Bart De Wever. ‘Mijn moeder was minder enthousiast, maar liet begaan, zelfs al was het soms een heuse overrompeling. Ik weet nog dat er op een dag wel tien Duitsers voor de deur stonden, terwijl mijn broer nota bene zelf nog in het buitenland zat. Mijn vader zei: “Geen probleem, kom maar binnen”. Hij heeft ze allemaal te slapen gelegd. In mijn kamer lagen er drie of vier, terwijl ik op een luchtmatras in de living moest slapen. Ik heb de hele nacht wakker gelegen, omdat ik al mijn Playmobil bij die Duitsers had moeten achterlaten en bang was dat ze iets zouden kapotmaken. Of stelen!’

Zijn Playmobil was, net als zijn collectie munten, heilig voor de jonge De Wever. Volgens zijn moeder bouwde hij er een volledige samenleving mee. ‘Misschien wel een voorteken van zijn politieke roeping,’ zegt ze.

Toestanden als met hun zoon Bruno maken de ouders met de tiener Bart niet mee. ‘Ook niet toen ik begon uit te gaan. Ik was meestal netjes op tijd thuis. Mijn zus was het type dat

af en toe vrijdagavond de deur achter zich dichttrok en pas maandagochtend weer thuiskwam. Mijn vader is haar dikwijls moeten gaan zoeken in het soort cafés waarvan een vader niet graag heeft dat zijn dochter ze frequenteert. Ik wil maar zeggen: ik denk dat ik voor mijn ouders toch wel een verademing was.’

Dat hun jongste kind netjes in de pas loopt en niet met hanenkammen en oorbellen aan de slag gaat, is voor Rik en Irene De Wever een hele opluchting. Maar het “meest brave kind” zit niet goed in zijn vel. Hij vindt zichzelf grijs en onopvallend. Hij zoekt naar zijn identiteit, naar een plek in de wereld waar hij zich niet het eeuwige buitenbeentje voelt. Hij is, als die levensstijl en muziekstroom op hun hoogtepunt zitten, een new wave-adept die in zwarte kledij rondloopt, puntschoenen draagt, een kapsel met een bles heeft en naar de duistere muziek van The Sisters of Mercy luistert. Bart De New Waver.

Even later, tijdens de Millet-hype, zweert hij de alternatieve new wave af en wordt hij een conformistische snob die merkkledij van Lacoste draagt en meezingt met popster Rick Astley’s *Never Gonna Give You Up*. Een wel heel groot verschil. De puber De Wever is zoekende, maar vindt zijn plaats niet. Hij voelt zich atypisch op alle vlakken. De hippe jongens en de meisjes moeten hem niet. Hij verbergt zijn onzekerheid achter een schild van cynische humor en sarcastische opmerkingen die hem later zo zullen typeren. Hij noemt dat vandaag een pantser dat verhult dat hij eigenlijk vrij emotioneel is, maar met die emoties moeilijk kan omgaan.

Terugblikkend spreekt Bart De Wever van een moeilijke puberteit. Inclusief donkere gedachten. ‘Ik had gevoelens van waardeeloosheid. Ik heb het twee jaar heel lastig gehad.’ In die tijd

heeft hij zelfs concrete zelfdodingsgedachten. ‘Ik heb meer dan eens gedacht: “Ik kan er maar beter uitstappen”.’

Hij is niet tevreden over wie hij is. Hij voelt zich een outcast: niet sportief, niet populair bij de meisjes, een oude ziel in een jong lichaam. ‘Ik had het idee dat ik niet was wie ik wilde zijn, dat ik een moeilijk karakter had, dat ik niet knap was, dat ik in het verkeerde gezin was geboren, dat ik niet veel kon en nooit iets zou bereiken...’

Zijn ouders weten niets over De Wevers donkere gedachten. In het gezin is over gevoelens spreken niet aan de orde, net als het tonen van affectie. Geknuffeld wordt er nooit. De typische Vlaamse gereserveerdheid van die tijd heerst ook in het gezin De Wever.

Sowieso is zijn vader ook niet vaak thuis, druk als hij is om overal het Vlaams-nationalisme uit te dragen. Dat engagement heeft hij geërfd van zijn vader, Léon De Wever. Diens Vlaamsgezindheid heeft hem na de Tweede Wereldoorlog wel in de problemen gebracht. Hij was tijdens de Duitse bezetting immers bestuurslid geworden van het VNV in Mortsels.

Het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV) werd in 1933 opgericht door Staf de Clercq. De partij, met een zeer rechts programma, ijverde voor een “Dietsche Volksstaat”: een hereniging van Vlaanderen en Nederland. Als tussenstap streefde De Clercq naar Vlaamse onafhankelijkheid. Heel wat VNV’ers van het eerste uur sympathiseerden met de nationaalsocialisten

in Duitsland. Toen Hitlers troepen in 1940 België bezetten, bood De Clercq zijn diensten aan de Duitsers aan. Hij zag in de bezetting een kans om onder de vleugels van het Derde Rijk tot een onafhankelijk Vlaanderen te komen. Het VNV werd een actieve collaboratiepartij, die antidemocratisch was, de jodenvervolgung steunde en ronselde voor de Waffen-SS. Niet veel later richtte De Clercq het Vlaamsch Legioen op, dat mee aan het Oostfront ging strijden. Heel wat VNV'ers kregen belangrijke posten in het bezette België, zoals provinciegouverneur of burgemeester.

In 1942 overleed De Clercq op 58-jarige leeftijd. Hij werd opgevolgd door Hendrik Elias. Het VNV bleef de Duitse bezetters actief steunen. Maar de oorlogskansen keerden. Aan het Oostfront sneuvelden tienduizenden soldaten van het Duitse leger, onder wie ook honderden VNV'ers. En in eigen land werden ze in toenemende mate het doelwit van het verzet. Het VNV geraakte ook uit de gratie van de nazi's, die meer vertrouwen hadden in het concurrerende DeVlag van Jef van de Wiele. Vanaf eind 1942 liep het ledenaantal van het VNV gestaag terug.

Het is dan ook opvallend dat grootvader De Wever pas in 1943 lid werd van het VNV, toen de partij al aan haar neergang begonnen was en de oorlogskansen gekeerd waren. In een interview uit 2019 met *De Morgen* zegt zijn kleinzoon Bruno De Wever daarover: 'Op een moment dat iedereen eruit stapte, stapte hij erin. Waarom deed hij dat? Ook dat weten we niet. De familielegende wil dat hij "gemakkelijker aan patatten wilde geraken". Was het dat? Hij was leerkracht aan de school die Lieven Gevaert had opgericht in Mortsels en verkeerde daar wel in Vlaamsgezinde milieus. Pas heel recent heb ik ook de link gelegd met de geallieerde bombardementen op Mortsels in 1943. Daarbij vielen meer dan 900 doden, onder wie 209

kinderen. Verschillende scholen werden getroffen, ook die van mijn grootvader. Ging hij bij het VNV uit colère over die bombardementen van de geallieerden?'

Alhoewel hij geen actieve daden van collaboratie pleegde – hij verraadde geen joden of verzetsleden, ging niet naar het Oostfront – werd Léon De Wever in 1944 opgepakt. Lidmaatschap van de collaboratiepartij VNV werd zwaar aangerekend. Hij bracht drie maanden in een cel in het fort van Berchem door. Daarna verscheen hij voor de krijgsauditeur. Die stelde hem een schikking voor die in die tijd gebruikelijk was voor zaken van zogenaamde "kleine collaboratie": geen vervolging, maar wel verlies van burgerrechten. Léon De Wever aanvaardde de deal. Maar het gevolg was wel dat hij door deze schikking zijn job als onderwijzer kwijtraakte.

Over de hele zaak wordt in het gezin De Wever zelden gesproken. Zowel vader Rik als grootvader Léon, die in zijn latere jaren fysiek sterk op Alfred Hitchcock lijkt, ontwijken het onderwerp zoveel mogelijk tegenover hun (klein)kinderen.

Rik De Wever moest als tienjarig kind zijn vader bezoeken in de gevangenis. Dat maakte diepe indruk op hem. Toen zijn vader werd vrijgelaten, moest die van deur tot deur gaan leuren om rond te komen. Rik kreeg niet de kans om te studeren, al had hij de intelligentie om universitaire studies te doen. Hij moest op zijn veertiende al gaan werken. Hij belandde uiteindelijk bij de spoorwegen, als arbeider. Daar klopte hij zijn uren en verdiende er zijn boterham, maar hij leefde voor zijn activiteiten

na zijn werk. En hij las veel. Alles wat hij wist, had hij zichzelf geleerd. Een autodidact in de ware zin van het woord, die vooral een passie had voor geschiedenis. Een passie die hij doorgaf aan zijn beide zonen. Net als zijn Vlaams-nationalisme.

Bart De Wever heeft zijn vader ooit omschreven als ‘overdreven ideologisch’ en ‘emotioneel gedreven in zijn engagement’, het resultaat van wat hij als kind thuis en in de gevangenis gezien had. Zijn zoon heeft het minder op met vendelzwaaien en Vlaamse gezangen. Zijn engagement is eerder rationeel. Toch kan de invloed van Rik De Wever op het denken en handelen van zijn zoon nauwelijks overschat worden. Bart De Wever krijgt het Vlaams-nationalisme met de paplepel mee. En dat kan men haast letterlijk nemen: enkele dagen na zijn geboorte koopt zijn vader voor hem al een lidkaart van de Volksunie.

Die partij was in 1954 opgericht en ijverde voor een federaal België waarin Vlaanderen zelfstandig zou kunnen zijn. Ze kende haar hoogtepunt in de jaren zeventig. In 1971 haalde ze 18,8% van de stemmen, in 1977 trad ze voor het eerst toe tot de regering na goedkeuring van het Egmontpact, dat België zou omvormen tot een federale staat. Maar die realisatie van waarvoor de partij was opgericht betekende ook meteen het begin van haar neergang. De Raad van State was kritisch voor de wetsontwerpen die het pact in de praktijk moesten omzetten. Daarnaast groeide de tegenstand tegen het Egmontpact binnen de leidende partij in de regering, de Christelijke Volkspartij (CVP) van premier Leo Tindemans. Sommige CVP'ers wilden de onderhandelingen heropenen, wat op een “non” van de Franstalige partijen botste. Een moegetergde premier diende daarop het ontslag van zijn regering in. Maar ook binnen de Volksunie was er veel ongenoegen over het Egmontpact. De radicale vleugel van de partij vond dat voorzitter Hugo Schiltz

te veel toegevingen had gedaan. Ze splitste zich af. Onder de leiding van Karel Dillen ontstond zo de Vlaams Nationale Partij (VNP), die een jaar later omgedoopt werd in Vlaams Blok (VB). Het is een rechts-radicalere partij die met niets minder dan Vlaamse onafhankelijkheid genoeg neemt, antivreedelingsstandpunten inneemt en het Zuid-Afrikaanse apartheidregime steunt.

Rik De Wever is bevriend met Dillen, maar blijft trouw aan de Volksunie. Ook al heeft Léon De Wever in de gevangenis gezeten voor collaboratie: zijn zoon Rik hoedt zich voor het rechts-extremisme dat in de jaren zeventig en tachtig in sommige Vlaams-nationalistische kringen heerst. Weliswaar was hij een tijd lid van de Vlaamse Militanten Orde (VMO), maar dat was voor die in neonazistisch vaarwater – onder leiding van de beruchte Bert Eriksson – terecht kwam en een knokploeg werd. Zijn oudste zoon Bruno zal zijn vader later wel omschrijven als iemand ‘die vandaag radicaal-rechts genoemd zou worden’. Zijn broer Bart daarover: ‘Toen Bruno klein was, waren mijn vaders ideeën radicaler.’

Bij zowat elke VU-manifestatie is Rik De Wever aanwezig. Hij neemt zijn driejarige zoon Bart mee naar een betoging voor de splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde. Het is diens eerste betoging. Ook de IJzerbedevaart, het Vlaams Nationaal Zangfeest en partijbijeenkomsten van de Volksunie staan stevast op het menu. ‘Als jonge gast ging ik mee naar de vergaderingen van de VU en nam daar ook soms het woord. Ik vond dat de normaalste zaak van de wereld,’ herinnert Bart De Wever zich.

Ook bij de Vlaams-nationalistische jeugdbeweging VNJ (wat staat voor Vlaams Nationaal Jeugdverbond) engageert Rik De

Wever zich. Hij neemt allerlei organisatorische taken op zich en rijdt heel Vlaanderen rond in een poging om nieuwe afdelingen te stichten. Luk Lemmens, nu gedeputeerde voor de provincie Antwerpen, was in die tijd ook actief bij het VNJ en leerde vader De Wever kennen als een bevlogen en bovenal zeer intelligente man. ‘En een geboren verteller,’ zegt Lemmens. ‘Hij kon uren aan een stuk praten, over van alles en nog wat. Hij was ook onvermoeibaar. Hij was een stevig man maar zat vol energie en gedrevenheid. Het kwam weleens voor dat ik rond middernacht ostentatief naar mijn uurwerk begon te kijken, maar vaak bleef hij nog verder vertellen, tot ik zei dat ik echt wel moest gaan slapen want dat ik de volgende ochtend moest gaan werken. Barts verbaal talent heeft hij van zijn vader. Rik was ook bijzonder idealistisch.’

Als de Kontichse afdeling van het VNJ, waar oudste zoon Bruno op dat moment deel van uitmaakt, zich afsplitst om een meer radicale groep – het Algemeen Vlaams Nationaal Jeugdverbond (AVNJ) – te vormen, grijpt Rik De Wever in. Zijn zoon Bruno heeft hem verteld over een kamp in Duitsland waar het AVNJ verbroederde met de Wiking Jugend, een Duitse neonazigroepering. Hij toont de propaganda die hij heeft meegekregen en die bulkt van het negationisme. ‘Tijdens dat kamp ben ik in discussie gegaan over de Holocaust en het bestaan van de gaskamers,’ herinnert Bruno De Wever zich. ‘Ik stond in die discussies helemaal alleen. Alle Duitsers en al mijn Vlaamse kameraadjes ontkenden de uitroeiing van de Joden door de nazi’s.’

Het AVNJ, opgericht door voormalig lid van de Hitlerjugend Piet Vereecken, heeft op dat moment zo’n 200 leden. Een kwart daarvan zit in Kontich. Vader Rik doet er alles aan om de afdeling van zijn zoon weer bij het VNJ te laten aansluiten. Hij legt contact met Vereecken en gaat samen met zijn vrouw Irene

als kookouders mee naar zomerkampen van het AVNJ in de Oostkantons. Ook soms van de partij: baby Bart.

‘Uiteindelijk, na veel onderhandelingen en ambras, is mijn vader erin geslaagd om de groep van Kontich weer terug te brengen naar het VNJ,’ zegt Bruno De Wever. ‘Rond 1975 was de dissidentie voorbij. Het AVNJ bleef nog een tijd voortbestaan, maar eigenlijk ging het slechts om enkele families.’

Ook Bart De Wever zal lid worden van het VNJ, maar laat al snel aan zijn vader weten dat jeugdbewegingen zijn ding niet zijn en dat hij niet meer wil gaan. ‘Hij deed daar niet moeilijk over.’

Bruno De Wever zal uiteindelijk breken met het Vlaams-nationalisme dat ook hij met de paplepel meekreeg. Weliswaar is hij als historicus gespecialiseerd in de Vlaamse beweging – zo publiceerde hij veel over het VNV – maar hij heeft er weinig ideologische affiniteit mee. Voor zijn jongere broer Bart geldt dat niet: hij deelt de overtuiging van zijn vader. Tegelijkertijd ergert hij zich aan de uitwassen van het Vlaams-nationalisme, die opduiken in de gedaanten van onder meer het VMO van Eriksson en sommige Vlaams Blok-politici.

Rik De Wever financiert al zijn vrijwilligerswerk en de kosten die daarbij horen zelf. En het gezin heeft het al niet breed. ‘Mijn ouders hebben het nooit makkelijk gehad,’ aldus Bart De Wever. ‘Ze kwamen niet uit een rijke familie, en ze hebben hun hele leven keihard moeten werken. We waren niet arm, maar

in vergelijking met mijn klasgenoten in het college stonden we onderaan de ladder. Als mijn ouders naar het oudercontact gingen, stond hun Lada voor de schoolpoort tussen alle BMW's en Mercedessen geparkeerd. Daar werd ik nadien door mijn klasgenoten wekenlang mee uitgelachen, maar daar trok ik me niks van aan. Ik was – en ben – niet snel onder de indruk van mensen die mij proberen te kleineren.'

Op reis gaan is een uitzondering, en voor de extraatjes moet zelf gewerkt worden. Al zet de jonge De Wever het geld dat hij verdient met vakantiewerk doorgaans braafjes op zijn spaarrekening. Uitspattingen zijn niet aan hem besteed. Zijn grootste investering als tiener is een Vespa.

Vanaf zijn zestiende combineert De Wever verschillende vakantiejobs. Zo gaat hij aan de slag als hovenier – al is dat misschien een te duur woord voor het bijeenharken van bladeren en andere simpele klusjes in de tuin – bij een oudere vrouw uit de Antwerpse Franstalige bourgeoisie en werkt hij daarna, samen met zijn vriend Erik Philibert, voor een drukkerij. Daar moeten ze vrachtwagens helpen laden en lossen. 'Zwaar werk, vaak 's avonds, maar wel goedbetaald,' aldus Philibert.

Ook bij een reclamebureau kan De Wever terecht voor een vakantiejob. Een van zijn eerste opdrachten bestaat erin om door het centrum van Antwerpen te fietsen met een groot reclamebord voor mosselen. Ook voor brouwerij De Koninck maakt de fietsende tiener zo promotie.

Datzelfde reclamebureau zoekt ook jongeren die in het weekend mascotte willen spelen op evenementen. Iets wat de jonge De Wever meteen ziet zitten, zeker als het ook nog eens om een pak van de kat Garfield blijkt te gaan, een stripfiguur die hij

enorm grappig vindt. In een interview met *Story* uit 2018 haalt De Wever herinneringen op aan zijn tijd als mascotte. 'Het werd voor die tijd goed betaald omdat het weekendwerk was, omgerekend ongeveer 6 euro per uur. En dus kroop ik acht uur per dag in zo'n pak. Maar dat was allesbehalve om te lachen. Je kreeg zo'n pluchen onesie aan, met hoepels erin om die figuur wat meer buik te geven en met een gigantisch hoofd dat met stangen op een helm stond. Warm dat dat was! De eerste keer zag ik bovendien al meteen een vlek die erop wees dat mijn voorganger onwel was geworden in dat pak. Prettig is anders. Tegelijk was je zicht enorm beperkt: je kon enkel naar beneden kijken, naar de meter ruimte voor je, en dat was het. Elk uur mochten we wel tien minuten ontluichten en iets drinken om te hydrateren. Anders kon je dat onmogelijk acht uur volhouden. Vaak was ik ook letterlijk omsingeld door kinderen. En er was altijd wel een plezante bij die eens aan je staart moest trekken. Soms kon je letterlijk niet bewegen, en daardoor ben ik eens bijna mijn evenwicht verloren en ben ik beginnen te wankelen. De mensen dachten dat ik een dansje deed, dus heb ik dat dan ook maar gedaan om mijn act af te maken.'

Ligt daar de kiem van De Wevers latere hang naar verkleedpartijen? Een oud-medewerker heeft het over een ronduit vreemde fascinatie daarvoor. Als Antwerps burgemeester maakt hij er jarenlang een erezaak van om als Sinterklaas zijn ronde te doen in het stadhuis. Wie geluk – of, naargelang de lezing, pech – heeft, kan de burgemeester daar ook weleens uitgedost als het *Star Wars*-personage Chewbacca tegenkomen. Hij draagt dan een harige poncho tegen de koude op het moeilijk te verwarmen zestiende-eeuwse "Schoon Verdiep", al verradt het bijhorende masker dat het De Wever toch ook te doen is om bezoekers te verrassen en zijn voorliefde voor de scifi-filmreeks te tonen. Iets wat hij ook op andere manieren doet, door bijvoorbeeld

een Darth Vader-sleutelhanger te gebruiken of een *Star Wars*-verjaardagstaart te bestellen.

Maar niet Chewbacca of Darth Vader, wel Sinterklaas is zijn favoriete vermomming: ook vandaag nog durft hij in die hoedanigheid rond 6 december weleens onaangekondigd bij vrienden aan de deur te verschijnen. En ook in het laatste jaar van het middelbaar kroop De Wever in een Sinterklaasoutfit. Het was de traditie dat een oudere leerling als Sint de jongere leerlingen in hun klas opzocht. De Wever stelde zich meteen kandidaat.

‘Ik heb altijd een voorliefde gehad om me te verkleden,’ zegt De Wever. ‘Af en toe moet je iets zots doen.’

Zoals na de gemeenteraad van 23 september 2013 waarop wordt goedgekeurd dat Serge Muyters – broer van toenmalig N-VA-minister Philippe – korpschef van de Antwerpse politie wordt. Er is nadien een kleine receptie in besloten kring op het stadhuis. De Wever komt er binnen met Serge Muyters in zijn zog. De burgemeester heeft twee Romeinse helmen, een plastic zwaard en een borstschild bij. Muyters krijgt een helm op, gaat op de knieën en wordt door De Wever tot ‘hoofd van de pretoriaanse garde’ geslagen. Tot verbazing van zowat alle aanwezigen.

De bekendste verkleedpartij uit De Wevers politieke carrière zou zich echter afspelen in 2014. Het productiehuis van de *Nacht van de Vlaamse Televisiesterren* vraagt hem om verkleed als panda een prijs uit te reiken. Net als destijds verliest hij zijn evenwicht. Een dansje kan hem deze keer niet redden en hij

belandt pardoos naast het podium. Gelukkig is er een tweede panda – zijn chauffeur Joël Njengo – om De Wever weer op het podium te hijsen. Als die vervolgens de pandakop afneemt, ligt de zaal in een deuk. De Wever zou De Wever niet zijn als hij vervolgens niet van de gelegenheid zou gebruikmaken om een sneer uit te delen aan zijn politieke tegenstander, premier Elio Di Rupo. Die heeft het jaar daarvoor in China een deal gesloten waardoor twee reuzenpanda’s tien jaar lang in het dierenpark Pairi Daiza, vlak bij Di Rupo’s thuisstad Bergen, kunnen verblijven, goed voor een immense toestroom van bezoekers. Dit tot grote frustratie van de Zoo van Antwerpen, thuisstad van De Wever, die vindt dat ze als oudste dierentuin van het land meer recht heeft op de panda’s. ‘Bovendien doen we hier, in tegenstelling tot in Pairi Daiza, aan wetenschappelijk onderzoek,’ aldus een woordvoerder van de Zoo.

Koren op de molen van N-VA, die bij monde van Kamerlid Zuhair Demir beweert dat Di Rupo het Waalse dierenpark voorstrok. Wat die met klem ontkent: volgens Di Rupo is de keuze door de Chinezen gemaakt. Enkele maanden later, in februari 2014, is de komst van de twee reuzenpanda’s Xing Hui en Hao Hao een feit. Ze worden op de luchthaven verwelkomd door premier Di Rupo en tientallen journalisten.

Wanneer een paar weken na de aankomst van de twee reuzenpanda’s de vraag van het productiehuis komt om in een pandapak een prijs uit te reiken, ziet De Wever de opportuniteit. ‘Mij verkleden en de draak steken met de politieke actualiteit: ik kan me niets leukers inbeelden,’ blikst de voormalige Garfield terug. ‘In de ogen van journalisten was mijn ludieke tussenkomst beschamend, misplaatst en hallucinant. Vanuit politieke hoek werd mij dan weer verweten een clown te zijn die zelf in een zoo thuishoorde. Ik liet het graag over mij heen komen.

Een Waalse premier, die ik als mens erg waardeer maar die in zijn kieskring de rode loper uitrolt voor een koppel panda's: dat vraagt toch gewoon om een kwinkslag?’

De missie is alvast geslaagd: mede door zijn val van het podium haalt De Wever alle tv-journaals en nieuwssites. En bij de man in de straat scoort hij met zijn gevoel voor humor. Of hoe een vakantiejob jaren later resulteert in een geslaagd mediaoptreden. En in een paar blauwe plekken. ‘Na mijn panda-val tijdens de *Nacht van de Vlaamse Televisiesternen* was daar direct veel heisa over, behalve bij ons thuis. Mijn vrouw lag al in bed te snurken toen ik thuiskwam. En toen ik ’s ochtends zei dat ik wel wat pijn had, antwoordde zij: “Dat zal u leren de onnozelaar uit te hangen”. En daarmee was de kous af.’

De tiener De Wever doet niet uitsluitend betaald vakantiewerk. Hij doet ook vrijwilligerswerk, onder meer voor priester Ludo Docx. Die was in de jaren zeventig via Volksunie-politicus Walter Luyten in contact gekomen met de Baskische nationale beweging, waarin hij parallellen zag met de Vlaamse ontvoeringsstrijd. Docx zamelt onder meer geld in voor Baskische schooltjes in Frankrijk en laat er ook een cultureel centrum bouwen. De jonge De Wever werkt daar graag aan mee. Hij wordt vooral ingeschakeld voor het neerhalen van muren met een hamer en voor het uitbreken van betonvloeren.

Dat maatschappelijk engagement zit er al van jongs af aan in bij De Wever. Opnieuw iets wat hij van zijn vader heeft meegekregen. ‘Wie zich niet inzet voor de goede zaak is als mens niet volledig: dat heb ik met de paplepel binnengekregen.’

Rik De Wever is blij met het engagement van zijn zoon, maar waarschuwt hem wel: ‘Ga nooit in de politiek, maak daar nooit je beroep van.’ Iets wat de tiener De Wever zich ook vast voorneemt. ‘Ik had gezworen dat ik nooit in de politiek zou gaan. Alles, maar zeker geen politiek. Hoogstens als hobby, maar nooit als beroep.’